

مدرسه واقعی در دنیای مجازی

ام لیلا صمدی / عکاس: آتوسا ملاعلی

◀ در یکی از روزهای آبان ماه ۱۳۹۹ مهمان مدرسه متوسطه اول پسرانه حافظ در ناحیه سه کرج بودیم. به دنبال این بودیم با خبر شویم این مدرسه با نیروی انسانی باتجربه و ۲۷ سال سابقه آموزشی موفق، در شرایط ویژه کرونایی چگونه برنامه‌ریزی و عمل می‌کند. در این نشست صمیمی، با محمدعلی منوری، مدیر مدرسه، روح‌الله شاه‌بلاغی، معاون آموزشی و دبیر مطالعات اجتماعی، محسن غفاری، معاون پرورشی و دبیر دینی و عربی، کاظم شهیدی، مشاور مدرسه و دبیر مطالعات اجتماعی، غلامرضا احمدی، معاون انضباطی و حمیدرضا طالبی، مسئول پایه و دبیر کار و فناوری، گفت‌وگو کردیم. منوری، مدیر مدرسه، عاشق تدریس است و از زحمات همکارانش قدردانی می‌کند. همکاران نیز از او تقدیر می‌کنند و او را مدیر موفقی می‌خوانند که از پیشنهادهای همکارانش استقبال می‌کند و تصمیمات فردی اتخاذ نمی‌کند. آنچه در ادامه می‌آید، گزارش مختصری از این نشست است.

● مهم‌ترین دغدغه اولیا هنگام ثبت‌نام فرزندشان در سال تحصیلی جدید چه بود؟

اولیا در مورد دستگاه‌های آموزش آنلاین نگران بودند. ما در سال گذشته کمی ضعف داشتیم، اما امسال این نگرانی کمتر شد. بسترهای آموزشی ما هم برای ارتباط در فضای آنلاین بهتر شدند. اکنون خانواده‌ها به ارزش مدرسه پی برده‌اند. بچه‌ها در مدرسه، علاوه بر آموزش محتوای درسی، مهارت‌های زندگی را نیز یاد می‌گرفتند. نگرانی که این رشد غیرطبیعی بچه‌ها در چند سال آینده چه می‌خواهد بر سر آن‌ها بیاورد. اولیا نگران‌اند که بچه‌ها در این شرایط چگونه می‌توانند دوست پیدا کنند.

حضور بچه‌ها را در مدرسه نمی‌دیدیم و مدرسه شور و حال سابق را نداشت. اما همکاران شبانه‌روزی تلاش کردند و توانستیم سال خوبی داشته باشیم. در برنامه سالانه مدرسه در سال جدید (۱۳۹۹)، برای سه وضعیت سفید، زرد و قرمز برنامه‌ریزی انجام داده‌ایم. اکنون در شرایط قرمز کرونایی، آموزش‌هایمان را به صورت آنلاین در فضای ادوب کانکت ادامه می‌دهیم. کلاس‌های آنلاین را در برنامه واتساپ برگزار می‌کنیم. این فضا ممکن است برای بچه‌هایی که ظرفیتش را ندارند، مشکل‌آفرین باشد. چرا که در خانواده‌ها، برای استفاده مناسب بچه‌ها از گوشی و فضای اینترنت، به خوبی فرهنگ‌سازی نشده است.

● در مواجهه با بحران کرونا چه تصمیم‌هایی برای مدرسه اتخاذ کرده‌اید؟

محمدعلی منوری: از همان ابتدای اسفندماه سال ۹۸ دنبال راهکاری بودیم که آموزش قطع نشود. اولین بستریهایی که برای فرستادن فیلم‌های آموزشی به سراغ آن‌ها رفتیم، واتساپ و تلگرام بودند. اما به دنبال محیط بهتر بودیم. بعد از بررسی بسترهای آموزشی مناسب، در نهایت در بستر اسکای‌روم کار آموزش را دنبال کردیم. با اینکه تجربه تازه‌ای بود، اما آموزش ما مورد رضایت خانواده‌ها بود. سخت بود که بچه‌ها به این روش جدید عادت کنند. برای من هم بسیار ناراحت‌کننده بود که

اصرار ما وارد این محیط شدند. خواستیم به صورت آزمایشی برای انتخابات انجمن اولیا و مربیان در فضای برنامه شاد پخش زنده داشته باشیم، اما صدا و تصویر به صورت دائم قطع می شد. در نهایت جلسه را قطع کردیم و آن را در فضای ادوب ادامه دادیم.

● **میزان یادگیری بچه ها در آموزش مجازی چگونه است؟**
روح الله شاه بلاغی: با اینکه مدرسه حافظ تلاش کرد شرایط خوبی مهیا کند، اما واقعیت این است که حتی با کار شبانه روزی و در شرایط خوب مجازی هم یادگیری دانش آموزان به اندازه کلاس حضوری نیست. تلاش کردیم در فضای ادوبی کانکت ارتباط دوسویه برقرار کنیم تا تأثیرگذاری بیشتری داشته باشیم.

● **آیا آموزش تلویزیونی به شما و دانش آموزان کمک می کند؟**
 روح الله شاه بلاغی: مطابق بازخوردهایی که از دانش آموزان دریافت کردیم، درصد پایینی از آن ها آموزش تلویزیونی را می بینند، چرا که تدریس های تلویزیونی جذاب نیست و تدریس از روی متن کتاب ارائه می شود. اینکه معلم فقط انتقال دهنده متن کتاب باشد، کار مهمی انجام نداده است. معلم باید بتواند در ذهن بچه ها سؤال ایجاد کند. معلمان ما خودشان محتوا تولید می کنند، چرا که تأثیرگذارتر است. کرونا الزام همگانی خوبی برای همکارانمان داشت تا به سمت تولید محتوای الکترونیکی بروند.

تشکر می کنم که با همه سختی ها، از آنجا که نگران یادگیری دانش آموزان بودند، خودشان را به سرعت هماهنگ کردند و تطبیق دادند. تولید محتوا برای همکاران سخت بود. در تابستان، کلاس آموزش ادوب کانکت و آموزش نرم افزارهای تولید محتوای آموزشی چون نرم افزار «کمنازیا» را در مدرسه برگزار کردیم. این جلسه آموزشی ضبط هم شد و فیلم های آن در اختیار همکاران قرار گرفت. همکاران به سرعت خود را به روز کردند. تعدادی از همکاران برای ضبط فیلم در فضای کوچک منزل مشکل داشتند. ما در مدرسه فضایی برای ضبط فیلم مهیا کردیم تا همکاران از آن استفاده کنند.

● **برای کیفیت بخشی به آموزش ها در شرایط فعلی چه پیشنهادی دارید؟**
 با توجه به شرایط، نمی دانم شدنی باشد یا نه، اما ما بستری مناسب برای آموزش می خواهیم. باید تدابیر خاصی اتخاذ شود تا حداقل برای مراکز آموزشی این امکان فراهم شود که از اینترنت پرسرعت استفاده کنند. ما قطعاً دلمان می خواهد بتوانیم در بستر و محیطی امن و کنترل شده، مانند برنامه شاد، آموزشمان را داشته باشیم. اما منتظریم ضعف های آن برطرف شود تا دست ما بازتر باشد. اولیا به استفاده از برنامه شاد تمایل نداشتند و با

بعضی از آن ها با ما تماس می گیرند تا بچه هایی را به آن ها معرفی کنیم که فرزندشان بتواند ارتباط صمیمی با آن ها داشته باشد. به دنبال این هستیم که فضایی فراهم کنیم تا بچه ها در آن فضا درس را کنار بگذارند و برنامه هایی چون مسابقه، شعرخوانی و دیدن فیلم را در کنار یکدیگر داشته باشند.

● **چگونه معلمان را برای آموزش های آنلاین آماده کردید؟ معلمان در ضمن خدمت چه دوره هایی را گذراندند؟**
 تغییر روش ها برای بعضی همکاران واقعا سخت بود. اما من از همکارانم

● برای مغفول نماندن آموزش‌های تربیتی و فعالیت‌های پرورشی در این شرایط چه تدبیری اندیشیده‌اید؟
محسن غفاری: ما فعالیت‌های پرورشی تقویم اجرایی مدرسه را مرحله به مرحله به صورت مجازی اجرا می‌کنیم. کانالی تشکیل داده‌ایم که در آن فضا بین ساعت هفت تا هشت شب، فعالیت‌هایی چون مسابقات فرهنگی و هنری، قرآن و عترت و همین‌طور مسابقات کتاب‌خوانی را برگزار می‌کنیم. همچنین، سایر برنامه‌های مشاوره و تربیتی را در این فضا ارائه می‌کنیم. اولیا نیز آزادانه سؤالاتشان را مطرح می‌کنند و ما به آن‌ها پاسخ می‌دهیم. همه کلاس‌های مجازی ما با یک آیه از قرآن کریم آغاز می‌شوند.

که مشخص کنیم هر دانش‌آموز چه توانایی‌هایی دارد؛ قبلاً چه کارهایی انجام داده است و حالا به چه چیزهایی علاقه دارد. مثلاً آیا دانش‌آموزی که شش سال رباتیک کار کرده، می‌تواند به بقیه آموزش دهد؟ ارزشیابی ما در درس کار و فناوری بر اساس پروژه است. مثلاً در بخش کار با فلز لازم است دانش‌آموز سوهان‌زنی و اره‌زنی را یاد بگیرد. اما نمی‌خواهیم به دانش‌آموزان تلقین کنیم که در این شرایط از بیرون خرید کنند. بنابراین به صورت آنلاین و آفلاین با ارائه فیلم آموزشی، پاورپوینت و پی‌دی‌اف تدریس می‌کنیم. دانش‌آموزان نیز پروژه‌های خود را به صورت تولید محتوا ارائه می‌کنند یعنی مراحل تولید را توضیح می‌دهند. سه نفر از دانش‌آموزان پایه هفتم در حال طراحی دستگاه هوشمند ضد عفونی‌کننده هستند و هر هفته گزارش کار می‌فرستند. پروژه‌هایی مثل نقشه‌کشی یا اختراع با وسایل دم‌دستی را نیز می‌توان به راحتی در منزل انجام داد. می‌خواهیم بچه‌ها چیزهایی یاد بگیرند که در زندگی از آن‌ها استفاده کنند.

بچه‌ها جدول برنامه‌ریزی فرستادیم تا مواردی چون ساعت‌های مطالعه، ورزش و بازی‌های آنلاین را در آن وارد کنند و برآیمن بفرستند. بعد در مورد میزان ساعت‌های هر فعالیت با هم صحبت می‌کنیم.

● با غیر حضوری شدن آموزش‌ها، چگونه به برنامه‌های انضباطی مدرسه رسیدگی می‌کنید؟

غلامرضا احمدی: در ابتدای سال تحصیلی، قوانین انضباطی فضای مجازی مدرسه را به بچه‌ها اعلام کردیم؛ قوانینی از این دست که باید عکس خود را در پروفایل قرار دهند، به موقع در کلاس درس حاضر شوند و اعلام حاضری داشته باشند. گفت‌وگوهای بچه‌ها را در گروه‌های کلاسی کنترل می‌کنیم و پیگیر حضور واقعی دانش‌آموزان در کلاس هستیم. اما ارتباطمان با بچه‌ها و تأثیرگذاری‌مان بر آن‌ها، به خوبی دوران کلاس‌های حضوری نیست. من هر ساله در همان ابتدای سال تحصیلی خصوصیات و ویژگی‌هایی هر دانش‌آموز را می‌شناختم؛ تا جایی که موجب تعجب والدین می‌شد. اما الان شاید دانش‌آموز را حتی در خیابان هم بینم، نشناسم.

● خدمات مشاوره‌ای را در شرایط آموزش مجازی چگونه دنبال می‌کنید؟ این روزها دانش‌آموزان و اولیا بیشتر در چه زمینه‌هایی درخواست خدمات مشاوره دارند؟
کاظم شهیدی: در مدرسه حافظ، ارتباط خوبی بین مشاور با دانش‌آموزان و اولیای آنان وجود دارد. چون اگر اولیا نخواهند، مشاور نمی‌تواند کاری انجام دهد. بچه‌ها و همین‌طور اولیا مسائلشان را در صفحه شخصی با ما مطرح می‌کنند. گروه مشاوره هم داریم که بچه‌ها موضوعاتی را برای بحث پیشنهاد می‌دهند و آن را در گروه ادامه می‌دهیم. در کانال مشاوره و تربیتی نیز محتواهای آموزشی را در حوزه سلامت روان و تربیت فرزندان به دانش‌آموزان و اولیا ارائه می‌دهیم که با استقبال خوبی مواجه شده‌ایم. در شرایط اورژانسی نیز اولیا برای دریافت خدمات مشاوره به صورت حضوری به مدرسه مراجعه می‌کنند.

● آیا از شبکه ملی رشد هم استفاده می‌کنید؟

حمیدرضا طالبی: خیلی استفاده نمی‌کنم. یکبار از این شبکه کتاب دانلود کردم. قرار است به بچه‌ها بگویم چطور از فیلم‌های این شبکه استفاده کنند.

● برای بررسی تکالیف دانش‌آموزان و ارزشیابی روش‌های ابتکاری هم دارید؟

حمیدرضا طالبی: در دو هفته اول سال تحصیلی روی این وقت گذاشتیم

با طولانی شدن حضور بچه‌ها در منزل و کلاس‌های غیر حضوری، بچه‌ها در دوستیابی و همین‌طور در ارتباط با اولیا در منزل دچار چالش شدند. همچنین، ساعت بازی‌های آنلاین آن‌ها بیشتر شده و اولیا از این بابت ابراز نگرانی می‌کنند. ما برای